

música

La Capella Polifònica de Girona

Seixanta anys de música

El triomf que va assolir a Arezzo l'any 1956 el cor d'homes del GEiEG (Grup Excursionista i Esportiu Gironí), dirigit pel mestre Josep Viader, va fer pensar a aquest músic gironí la possibilitat de crear una formació coral encara més selecta amb veus escollides de cantaires que, alhora, tinguessin coneixements musicals.

JOAN DOMÈNECH I MONER > Text

El 1956 el mestre Josep Viader va fundar una formació musical constituïda per un nucli inicial de nou homes i nou dones que van originar la Capella Polifònica de Girona. És important tornar-ne a recordar els noms (indicats per ordre alfabètic i amb els de les dones primer): Concepció Adroher, Maria Blanxart, Montserrat Cànovas, Roser Castanyer, Maria Codina, Pilar Compte, Anna Donato, Carme Gironella, Dolors Hosta, Pere Agustí, Carles

Bronsoms, Josep Casademont, Eliseu Collgrós, Emili Girbal, Josep Maria Grabalosa, Jaume Parals, Salvador Sarquella i Pere Trias. Van començar a assajar la tardor de 1956 i van debutar el 26 de novembre de 1957 al local del llavors Cinema Modern, dins del cicle de concerts que emparava l'Associació de Música. Per això aquest 2017 és l'any del seixantè aniversari de l'existència d'aquesta coral excepcional.

A partir de 1958 la Capella Polifònica va ultrapassar el límit de la ciutat i va estendre les seves actuacions per les comarques gironines. El 1959 ja va sortir fora de Catalunya. A poc a poc, Josep Viader es va anar consagrant a la *seva* Polifònica i va deixar la coral masculina del GEiEG. Les sortides a l'estranger de la Capella Polifònica es van iniciar l'any 1961, amb actuacions a Alemanya (I Festival de la nova Federació Europea de Joves Corals), i després va anar participant a totes les edicions del festival Europa Cantat entre 1963 i 1985. També va fer una gira per Espanya (l'estiu de 1963) i va prendre part en diverses actuacions importants (algunes a la TVE) que li van donar fama. El 1966 va anar a Arezzo, i va participar a la polifonia mixta, dirigida

pel mateix Viader, i al cant gregorià, que va dirigir Mn. Francesc Geli. En aquesta segona especialitat va obtenir un valuós tercer premi.

A part de l'aspecte artístic de la formació, calia vetllar, també, per tot allò que n'assegurava el manteniment. L'any 1967 s'havia dissolt l'Associació de Música de Girona, que emparava la Capella Polifònica. Sortosament, els cantaires, després de moltes gestions, van aconseguir

Van començar a assajar la tardor de 1956 i van debutar el 26 de novembre de 1957 al local del llavors Cinema Modern

passar a dependre de la Diputació, que els assegurava el futur. Però el futur calia afermar-lo, també, amb un bon planter de cantaires, i el mestre Viader, el 1968, va concebre la idea de crear la coral Saba Nova, formació de nens i nenes que havia de ser el caliu del demà, i que es presentà oficialment el 20 de juny de 1969 en un concert al pati de la Casa de Cultura. Aviat es consolidà, fins al punt que, pel maig de 1971, assumí el repte d'organitzar la festa anual de la Trobada de Corals Infants, que portà al Pavelló d'Esports de la Devesa de Girona mil cent participants. Roser Busquets i Esperança Pèlach van ser dos bons puntals d'aquesta nova coral, filial de l'altra.

La consolidació

Per la seva banda, la Capella Polifònica es va consolidar al llarg de la dècada dels setanta. L'any 1968, com a novetat, havia participat en el XIV Certamen Nacional de Habaneras y Polifonía de Torrevieja. El 22 de desembre de 1973 va interpretar la *Novena simfonia* de Beethoven al Palau de la Música de Barcelona, junt amb altres grups, sota la di-

recció d'Antoni Ros Marbà. El 1977 participà a la Setmana Cantant de Lucerna (Suïssa) i Dossenheim (Alemanya). Aquests fets es repetiren i s'ampliaren sovint (la brevetat d'aquest article no ens permet entrar en detalls) i establiren, a més, vincles de reciprocitat amb corals d'altres països. El 1982 la Capella va poder celebrar amb tot entusiasme el vint-i-cinquè aniversari. El pes de la Polifònica dins de Girona és important i es mostra a través de diverses actuacions al llarg de l'any, algunes ja clàssiques, com ara el concert de Nadal.

Josep Viader deixà de ser-ne el director l'any 1989, precisament en el transcurs de la missa de sant Narcís a l'església gironina de Sant Feliu. Hi havia estat al capdavant uns trenta-quatre anys i havia fet que assolís un nivell de prestigi alt. Per això la Capella li va retre un gran homenatge en el Teatre Municipal el 1990 i encara en va organitzar d'altres de posteriors.

Les sortides a l'estranger de la Capella Polifònica es van iniciar l'any 1961

Un cop retirat el mestre Viader, es confià la direcció de la formació a Mn. Frederic Pujol (període 1989-1991), organista de la catedral de Girona, entre altres coses. Tot seguit, la batuta passà a mans de Jordi Bernardo Figueras, entre 1992 i 2004. Els darrers quatre anys d'aquest període, però, hi va haver una mena de direcció compartida amb Marta Díez Compte, ja que Jordi Bernardo estava sobresaturat de feina en altres camps professionals, i finalment acabà deixant la Capella Polifònica. Des de setembre de 2004 n'assumí la direcció el mestre Joan Asín i Prades, que va estar-hi al davant fins a 2015, en dues etapes, descomptant, però, entremig, tres anys en què el director fou Pere-Mateu Xiberta (al voltant de 2010). Ara la coral és en mans de Martí Ferrer i Bosch, que en dirigí el primer concert el darrer Nadal (2016), actuació que significà, també, un emotiu homenatge a la cantaire fundadora Pilar Compte, el traspàs de la qual es va saber poc abans del concert. Cal subratllar que Martí Ferrer és un dels antics joves cantaires que es va integrar en aquest món a través de la Saba Nova, i que hi ha fet carrera.

Val a dir, també, que el rigor que el mestre Viader va inculcar als seus cantaires els va capacitar per cantar sota les ordres de directors de tanta solvència internacional com Edmond Colomer, Michael Corboz, Antoni Ros Marbà, Lazlo Héltay, H. Williseguer, A. Sjogren, Werner Neuber, Hermann Kuch, Oriol Martorell, Josep Prats i altres.

Hem pogut constatar, d'altra banda, que la Capella segueix en un lloc d'excepció i que sap contribuir juntament amb altres institucions gironines en el manteniment de la cultura musical. Fa poc va actuar conjuntament amb la Cobla Ciutat de Girona en ocasió de la presentació d'un CD amb obres del mestre Civil; tampoc n'hi van faltar del mestre Viader, com un avançament de la commemoració del centenari del naixement del músic, que s'escaurà el proper 1 de setembre (Viader morí el 25 d'octubre de 2012). La coral enguany també ha col·laborat amb els carismàtics *Pastorets* de Girona, amb l'enregistrament de la cançó *El noi de la mare*.

Seixanta anys

De cara a la celebració dels seixanta anys, els actuals cantaires van preparar a fons un programa que mostrés el perfil de la primitiva Capella Polifònica i, a més, van convidar els antics companys perquè s'afegissin a l'efemèride, perquè la Polifònica ha estat sempre una gran família. Per això van programar diversos assaigs especials al llarg del

mes de maig, per preparar la diada principal. S'ha de tenir en compte que per aquesta coral hi han passat més de dos-cents cantaires al llarg del temps. Imagineu, diguem-ho de passada, el llarg anecdotari que uns i altres podrien explicar. En efecte, tant Josep Viader com els cantaires tenien alguns records puntuals ben gravats. Explicuem-ne dos de breus. Una vegada, en una actuació de la Festa Major a Maià de Montcal, en els darrers temps del franquisme, els de la Polifònica es van atrevir a cantar *El cant de la senyera*. Tota la gent es posà dempeus i les autoritats locals també. Els dos representants de la Guàrdia Civil que hi havia a primera fila van quedar desconcertats però, per si de cas, es van alçar i es van quadrar dignament. En una altra ocasió, el 6 d'agost de 1989, la Polifònica cantava des del cor de la catedral d'Innsbruck. L'esposa del mestre Viader es va quedar a baix, entre el públic, des d'on era impossible veure la coral i, menys encara, identificar-la. Va sentir justament uns catalans que deien: «Quina diferència de casa nostra! Això sí que és cantar! En aquests països sí que tenen bones corals!». Acabada l'actuació de música religiosa al cor, la

Calia afermar el futur, amb un bon planter de cantaires, i el 1968 el mestre Viader va concebre la coral infantil Saba Nova

Polifònica va baixar a la plaça davant de la catedral i va cantar l'obra del mestre Viader *La sardana eterna*. Els seus admiradors, llavors, encara van quedar més estupefactes, en sentir cantar en català. Van escoltar emocionats tota la peça i, en acabar, s'hi van acostar i els van preguntar: «D'on collons sou vosaltres?».

Els gironins hem tornat a tastar, ara, la qualitat de la formació amb la celebració del seu seixantè aniversari, fet que ha servit, igualment, per repassar la seva ja densa història. En efecte, un petit *revival* tingué lloc a dos quarts de vuit del vespre del passat 2 de juny a l'Aula Magna de la Casa de Cultura de Girona, amb una taula rodona en la qual vaig tenir l'honor de participar, bàsicament pel fet de ser el biògraf del mestre Viader (*Josep Viader i Moliner, de la música de cobla a la polifonia*, col·lecció «Mos», 2005), al costat d'un acreditat musicòleg gironí, Joan Gay i Puigvert, i d'un historiador excepcional que, per la seva condició d'excalde de la ciutat, en sap un niu, del passat i del present. Em refereixo, és clar, a Joaquim Nadal i Farreras, que, de fet, va acabar fent de moderador i de sintetitzador de l'esperit de l'acte. Si la trajectòria de la coral i dels seus principals protagonistes va quedar reflectida a través de l'argumentació proposada pels tres membres de la taula rodona, es va enriquir, encara més, quan es va encetar el torn obert de paraules per al públic i alguns excantaires van comentar, amb emoció i afecte, records entranyables.

La gran festa commemorativa se celebrà, però, l'endemà, 3 de juny de 2017, en el transcurs del concert que va oferir la Polifònica a la sala de cambra de l'Auditori de Girona, a les 8 del vespre. L'acte fou presentat amb gran propietat per Núria Donato Vilanova, i el públic es va poder delectar amb l'*Ave Maria* de Tomás Luis de Victoria (1548-1611), l'antífona *Regina Caeli*, de Joan Cererols (1618-1680), el responsori de Setmana Santa *O Vos Omnes*, de Pau Casals (1876-1973), la cançó hongaresa de capvespre *Esti Dal*, de Zoltan Kodaly (1882-1967), les tradicionals catalanes *La dama d'Aragó*, *Muntanyes regalades* i *El cant dels ocells*, segons les versions respectives de Lluís Millet (1867-1941), Josep Sancho Marraco (1879-1960) i Enric Ribó (1916-1996), l'emblemàtica sardana *L'Empordà*, d'Enric Morera (1865-1942), amb lletra de Maragall, i la composició especial *El mirador*, de

Josep Vila Casañas (1967), un conjunt de pinzellades de cançons tradicionals i populars dels Països Catalans.

A la mitja part, la presidenta de la Capella Polifònica, Esperança Pèlach, va tenir unes sentides paraules dedicades als seus companys, actuals i pretèrits, alguns ja desapareguts, i es van lliurar rams de flors a dues de les cantaires més veteranes: Maria Codina i Anna Donato.

La segona part, que, de fet, va empalmar amb la primera, va aplegar sobre l'escenari un bon estol d'excantaires al costat dels actuals. En resultà una imatge molt entranyable i aplaudida. Tots plegats van cantar les peces populars *El rossinyol*, harmonitzada per Antoni Pérez Moya (1884-1964), i *L'hereu Riera*, en versió de Josep Comellas Ribó (1875-1940), i van acabar la festa amb la carismàtica sardana de Josep Viader (1917-2012), amb lletra de Francesc Blancher (1906-

2003), *La sardana eterna*. Martí Ferrer i Bosch, el director, que va intervenir en més d'una ocasió per remarcar alguna característica de les obres, va subratllar que la gent no s'havia d'estranyar que del mestre fundador, Viader, només hi hagués una obra en tot el repertori. Va assegurar que a la propera actuació de la Polifònica, el 23 de desembre d'enguany, tota la programació serà dedicada al mestre, del qual s'ha celebrat el centenari del naixement aquest 1 de setembre. Es referí, també, als diversos directors que han passat per la coral i va mostrar-se molt gojós d'estar ara al davant de la formació i amb ganes d'estar-hi tots els anys que pugui. L'himne nacional de Catalunya, *Els segadors*, va sonar dins la sala de cambra a tall de cloenda amb una emocionant resposta de tota la família de la Polifònica i del públic en general.

Joan Domènech i Moner
és historiador.

